İLM-İ LEDÜN SIRLARINDAN (Mutlaka Okuyun)

AHMED AMİŞ kuddise sırruhu'l-azîz EFENDİ

Fatih Sultan Mehmed Han'ın türbedarlarından ve Şa'bâniyye tarîkatının son devir şeyhlerinden. İsmi, Ahmed Amiş *(Amiş kelimesinin Arapçadaki amîş veya a'meş'le ilgisi yoktur. Bu kelime Rumeli'de amca mânâsında «amm»ın tasğir (küçültme) sigası olup «amcacık» demektir. Rumeli'de çok sevilen çocuklar bu tâbirle çağrılırlar*) olup, Türbedar veya Türbedar Ahmed Efendi isimleriyle de tanınır. 1807 (h.1222) de Tuna vilâyetine bağlı Tırnova'da doğdu. İstanbul'da 1920 (h.1338) de Hakk'a yürüdü. Aramgâhi ebedisi Fatih Camii yanındaki kabristandadır.

Doğum yeri olan Tırnova'da ilk tahsilini gören Ahmed Amiş kuddise sırruhu'l-azîz Efendi, medrese tahsilini de orada tamamladı. On dört yaşında tasavvufa alâka duydu. Bir şeyhe bağlanmak arzusuyla Sadık Efendi adlı bir zata başvurdu. Sadık Efendi, O'nun bu konudaki yüksek arzusunu anlamasına rağmen, tasavvuf yoluna girme zamanının gelmediğini belirtti. Bu hususta;

"Yavrum! Sen şimdi git. Sonra seni soyu temiz birisi gelip bulacak ve irşad (rehberlik) edecektir." dedi. Bu söz üzerine ilim öğrenmeye devam eden Ahmed Amiş Efendi, yirmi yaşına geldiği zaman Şa'bâniyye yolunun İbrâhimiyye veya Kuşadaviyye kolunun kurucusu Kuşadalı İbrahim kuddise sırruhu'l-azîz Efendinin Tırnova'ya nâib olarak gönderdiği Ömer Halvetî kuddise sırruhu'l-azîze intisâb edip, talebe oldu. Senelerce Ömer Halvetî kuddise sırruhu'l-azîzin ilim meclislerinde ve sohbetinde bulunup tasavvuf yolunda ilerledi. 1846 senesinde irşada yâni insanlara İslâmiyet'in emir ve yasaklarını anlatıp, talebe yetiştirmeye mezun oldu. 1853 Osmanlı-Rus yâni Kırım harbine tabur imamı olarak katıldı ve harpte üstün hizmetler gördü.

Harpten sonra memleketine döndü. Bir ara gördüğü bir rüya üzerine, hocası Ömer Halvetî kuddise sırruhu'l-azîzin izniyle İstanbul'a geldi. Kuşadalı İbrahim kuddise sırruhu'l-azîz Efendinin Hakk'a yürüdüğü tarihinden sonra, onun yerine geçen İstanbul-Fatih Zeyrek civarındaki Çinili Hamamın sahibi Muhammed Tevfik Bosnevî kuddise sırruhu'l-azîz Efendi ile görüşüp sohbetinde bulundu. Sonra tekrar Tırnova'ya dönerek bir hamam kiraladı ve Muhammed Tevfik Bosnevî kuddise sırruhu'l-azîz gibi o da hamam işletmeye başladı. Bu sırada ayrıca Sıbyan Mektebi hocalığı da yapan Ahmed Amiş Efendi, Muhammed Tevfik Bosnevî kuddise sırruhu'l-azîzin 1866 senesinde Hakk'a yürüdüğü tarihi üzerine tekrar İstanbul'a geldi. Muhammed Tevfik Bosnevî kuddise sırruhu'l-azîzin önde gelen müridlerinden Üsküdarlı Hoca Ali Efendi, Rıfat Efendi, Üsküdar'da Nalçacı Dergâhı Şeyhi Mustafa Enver Bey, Kaşkar hükümeti temsilcisi Yâkub Han ve Fâtih türbedârı Niğdeli Bekir Efendi ile sohbetlerde bulundu. Bir müddet sonra Tırnova'ya döndü, talebe yetiştirmek ve insanlara vâz ü nasihat etmekle meşgul oldu. Üsküp'te Seyyid Muhammed Nûr-ül-Arabî kuddise sırruhu'l-azîz ile görüştü. Muhammed Nûr-ül-Arabî kuddise sırruhu'l-azîzden icâzet aldı. 1877 senesinde Tuna vilâyetinin Osmanlıların elinden çıkması üzerine tekrar İstanbul'a geldi. Niğdeli Bekir Efendi'den Fatih türbedarlığını devraldı ve *"Fatih Türbedârı"* unvanıyla anıldı. Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddîn kuddise sırruhu'l-azîz Efendi'den Nakşibendiyye yolundan icazetli olan ***Ahmed Amiş kuddise sırruhu'l-azîz Efendi tasavvufta mücâhede yolunu değil de sohbet ve telkin yolunu tercih etti. Kendisine tâbi olanlardan İslâmiyet'in emirlerine uyup yasaklarından kaçındıktan sonra sadece sohbet ve muhabbet yolunu seçmelerini istedi. Çile ve riyâzat yolunu tercih etmedi.***

Ahmed Amiş kuddise sırruhu'l-azîz Efendi bu hususta diyor ki;

"Mücâhedâtın, tasavvufî perhizlerin bir kısmını Kuşadalı kaldırmıştı. Geri kalanını da ben kaldırdım."

Kendine tâbi olanlara sık sık şu tavsiyelerde bulunur;

"İstiğfar edin, salâvat okuyun, Kur'ân-ı Kerîm okuyun, her şeyi Kur'an-ı Kerim'de bulursunuz." Derdi. Bu sözleri doğrultusundaki yaşayışı sebebiyle, mensûb olduğu tarîkatın Piri Kuşadalı İbrahim kuddise sırruhu'l-azîz Efendi gibi tekkeye ve merasime itibar etmemiştir. Kırk seneyi aşan irşâd faaliyeti sırasında taliplere Halvetî ve seyrek olarak da Nakşibendî icazetnamesi vermiştir.

Ömrünün sonuna kadar mensûb olduğu Şa'bâniyye yolunun şeyhliğini ve Fatih Sultan Mehmed Han'ın türbedarlığını yürüten Ahmed Amiş kuddise sırruhu'l-azîz Efendinin müridleri ve yakınları arasında, ***Bursalı Mehmed Tâhir Efendi, Müderris Babanzâde Ahmed Naîm Bey, Ahmed Avni Konuk,***

Hüseyin Avni Konukman, İsmail Fenni Ertuğrul, Abdülazîz Mecdî (Tolun) Efendi gibi kimseler yer aldı. Yaklaşık 113 yaşında iken damadı Ahmed Naîm Bey'in İstanbul Şehzâdebaşı'ndaki evinde 9 Mayıs 1920 (h.1338) târihinde Hakka yürüdü. Cenaze namazını talebelerinden Abdülazîz Mecdî kuddise sırruhu'l-azîz Efendi kıldırdı. Senelerce türbedarlığını yaptığı Fatih Sultan Mehmed Han'ın türbesi yanındaki kabristana defnedildi. Ahmed Amiş kuddise sırruhu'l-azîz Efendinin kabir taşında;

Hâmil-i emânât-i sübhaniyye,
Câmi-i makâmât-i insaniye
Mürebbi-i sâlikân-i rahmâniyye,
el-Hac Ahmed Amiş el-Halvetî eş-Şâbânî
Hazretlerinin rûh-i şerifleri içün el-Fâtiha.

20 Şaban 1238

Hakk'a yürüdüğü tarihine talebelerinden Evranoszâde Samî Bey; ***"Gitti gülzâr-ı Cemale pîr-i efrad-ı Cihân"*** (1388). mısra'ı ile tarih düşürmüş ve mezar taşlarından birine şu manzumeyi yazmıştır.

Rûh-i pâk-i mürşid-i yekta cenâb-i Ahmede.
Sâye-i arş-i ilâhîdir mualla âşiyân
Matla'-i feyz-i velayettir o kutbu'l-vâsılîn
Sırr-i ferdiyyet olurdu vech-i pâkinden iyân
Râh-i Şâbân-i Velide ekmel-i devrân olup
Ehl-i hilme kıble-i irfan idi birçok zaman
Ah kim yükseldi lâhûta, muhât-i vahdete
Oldu envâr-i tecellî-i bekada bî nişan.

Ahmed Amiş kuddise sırruhu'l-azîz Efendi eser bırakmamıştır. Abdulbâki Gölpınarlı, Ahmed Avni Konuk'un Ahmed Amiş Efendinin sohbetlerinde tuttuğu notların kendisinde olduğunu kaydetmektedir. Kendisinden sonra yerine baş halifesi olan Kayserili Mehmed Tevfik Efendiyi postnişin bıraktı. Şa'bâniyye ve Halvetiyye yollarının son devir temsilcilerinden olan Ahmed Amiş Efendi, sohbet yoluyla talebe yetiştirmeye çalıştı. Sohbetleri esnasında kısa ve özlü sözlerle talebelerini ikaz eder, onların istikamet üzere Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem ile ashabının yolunda olmalarını isterdi. Talebelerinden birisi müridin yâni talebenin şeyhe (hocaya) olan ihtiyacını sorunca;

"Dağı dağ, taşı taş gördükçe şeyhe muhtaçsın. Bu böyle olsun, şu şöyle olsundan kurtuluncaya kadar, şeyhe muhtaçsın." Demiştir.

MARAŞLI AHMED TÂHİR EFENDİ
(1885-1954) Kadı, dersiam, vaiz, Halveti-Şâbânî şeyhî.

Maraş'ta doğdu. Maraş vilâyeti kâtiplerinden Berberzâde Hz. Efendi ile Hızanoğuilan'ndan Esma Hanım'ın oğludur. Dedesi Ahmed Efendi vilâyet başkâtibi idi. Ahmed Tâhir Efendi'nin çocukluğu Maraş'ta geçti. Medrese tahsilini Kayseri"de tamamladı. Pîrdaşı olacağı medrese arkadaşları Hüseyin Avni (Korıukman) ve Yozgatlı Yûsuf Bahri (Nefesli) beylerle birlikte İstanbul'a giderek yüksek öğrenime başladı. Dârülfünun'un Ulûm-i Riyâziyye ve Tabîiyye Şubesi İle Hukuk Şubesi'nin ikisini birlikte okuyarak mezun oldu. Daha sonra Medresetü'l-kudât'a girdi. Ömer Nasuhi (Bilmen) ve Bekir Hâki (Yener) onun bu medresede beraber okuduğu arkadaşlarıdır. Ahmed Tâhir Efendi, Fâtih türbedarı diye tanınan Halveti - Şâbânî şeyhi Ahmed Amiş Efendi'ye bu yıllarda intisap etti.

Medresetü'l-kudât'ı bitiren Ahmed Tâhir Efendi (1914), askerliğini I. Dünya Savaşı yıllarında Kafkas cephesinde Üçüncü Ordu kumandanı Vehib Paşa'nın hukuk müşaviri olarak tamamladıktan sonra Sivas'ın Suşehri kazasına kadı tayin edildi. Sivas Kongresi'nin yapıldığı tarihe kadar (1919) burada kadılık ve kaymakam vekilliği yaptı. Ardından İstanbul'a döndü ve Beyazıt dersiamı oldu. Cumhuriyet

devrinde dersiâmlık müessesinin kaldırılması üzerine Ayasofya Camii'nde vaiz olarak görevlendirildi. Ayasofya Camii müzeye dönüştürülünce (1934) vaazlarını cuma namazından sonra Sultan Ahmed, pazar günleri öğle namazından sonra Nuruosmaniye camilerinde 1953 yılının ortalarına kadar sürdürdü. Bu görevinin yanı sıra Nisan 1941 'de Beyazıt Devlet Kütüphanesi'nde Kütüphaneler Tasnif Heyeti üyesi olarak çalıştı. 1951 yılında emekli oldu. 1947'de ciddi bir rahatsızlık geçiren Ahmed Tâhir Efendi 1954 Temmuzunda mide kanaması geçirdi ve 11 Temmuz 1954'te Haydarpaşa Numune Hastahanesi'nde vefat etti. Ertesi günü Beyazıt Camii'nde kılınan cenaze namazının ardından vasiyeti gereği Fâtih Camii hazîresinde mürşidi Ahmed Amiş Efendi'nin yanında toprağa verildi.

Dârülfünun'da okuduğu yıllarda arkadaşları Hüseyin Avni ve Yûsuf Bahri beylerle mürşid arayışı içine girip bu amaçla İstanbul'daki tekke şeyhlerini ziyaret eden, ancak aradıkları nitelikteki şeyhi bir türlü bulamayan Ahmed Tâhir Efendi. son olarak adını duyduğu Hamzavî - Melâmî kutbu Seyyid Abdülkâdir-i Belhîye gittiklerinde Belhî, nasiplerinin Fâtih türbedarında olduğunu söyleyerek onları Ahmed Amiş Efendi'ye göndermiş, arkadaşlarından bir gün sonra türbedarı ziyaret eden Ahmed Tâhir Efendi'nin tarikata intisabı bu ziyaret sırasında gerçekleşmiştir. Mürşidinin ölümünün ardından irşad makamına geçen Kayserili Mehmed Tevfık Efendi'ye bağlanan Ahmed Tâhir Efendi onun 1927'de vefatı üzerine halifesi olarak irşad faaliyetine başladı. Soyadı kanunu çıkınca mürşidinin adına telmihen Memiş soyadını aldı.

Ahmed Tâhir Efendi Arap, Fars ve eski Türk edebiyatlarını iyi bilir, vaazlarında âyet ve hadislerden sonra genellikle Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin Mesnevi'si ile Dîvân-ı Kebir'inden beyitler okuyup bunları herkesin anlayabileceği bir dille açıklardı. Kendisi de mürşidleri gibi sohbet, muhabbet, hizmet ve rabıtayı esas alan bir seyrü sülük usulünü benimsemiş, mensuplarını Koska'daki evinde, dönemin aydınlarının devam ettiği Beyazıt'taki Küllük Kahvehanesi'nde, Beyazıt Devlet Kütüphanesi'ndeki odasında ve yaz aylarını geçirdiği Çengelköy'deki Sultan Vahdeddin Köşkü'nde kabul edip sohbet yoluyla irşad etmiştir. Tarikat silsilesi Ahmed Amiş Efendi, Ömer el-Halvetî, Bosnalı Mehmed Tevfik Efendi vasıtasıyla Halveti-Şâbânî tarikatının Kuşadaviyye (Kuşadalı) kolunun pîri Kuşadalı İbrahim Efendi'ye ulaşır. Küllük Kahvehanesi'nde yaptığı sohbetlerde Evrenoszâde Sami Bey, Mustafa Efendi (Özeren), Hasan Nevres. Miralay Hilmi Şanlıtop, Muzaffer Ozak, Mehmed Ali Yitik, Vehbi Güloğlu, Fethi Gemuhluoglu gibi müridlerinin yanı sıra Babanzâde Ahmed Naim Bey, Muhiddin Raif, Neyzen Tevfik, Abdülbaki Gölpınarlı gibi dönemin önemli şahsiyetleriyle üniversite öğrencileri katılmıştır. Özellikle Mevlânâ ve Mesnevi konusunda Ahmed Tâhir Efendi'den İstifade eden Abdülbaki GÖlpınarlı'nın birkaç defa ona intisap etmeyi istediği, ancak onun bunu kabul etmediği bilinmektedir.

Mensupları arasında "Hocaefendi" diye anılan Ahmed Tâhir Efendi'nin mürşidi Ahmed Amiş Efendi'nin methine dair Farsça bir manzumesiyle Sultan Ahmed ve Nuruosmaniye camilerinde verdiği bazı vaazlarından derlenmiş bir metnin bulunduğu kaydedilmekteyse de bunlar henüz yayımlanmamıştır. Sahip olduğu hukuk, fen ve ilahiyat diplomalarının kendisine tasavvuf yolunda hiçbir faydası olmadığını söyleyen Ahmed Tâhir Efendi'nin, "Resûlullah Allah'ın harem dairesidir; insan bir ağaca benzer, kökü Allah, gövdesi Muhammed, yaprakları da kendisidir; kişi çalışarak köküyle gövdesini bulmalı; mükevvenat bütün teferruatıyla beraber insanın kendisinde mevcuttur, sahibi de beraber; insanda aşk-ı ilâhî o kadar fazla olmalı ki ateşi yakmalı" gibi irfanı anlamlar taşıyan 131 vecizesi Muhabbet Üzerine adlı kitapta yer almaktadır. Burada ayrıca mensuplarından Ömer Lutfi Toygar'a yazılmış on beş mektubu da bulunmaktadır. Yirmi dört vecizesiyle bazı mektuplarından seçme parçalar Abdullah Kucur tarafından yayımlanmıştır.

Bibliyografya :

İlmiyye Salnamesi (haz. Seyit Ali Kahraman v.dgr.), İstanbul 1998, s. 225, 660; Mahir İz. Yılların İzi, İstanbul 1975, s. 230; Muzaffer Gökman. Kitaplar Arasında 44 Yıl, İstanbul 1977, s. 140; Ömer Lütfi Toygar, Muhabbet Üzerine, İstanbul, ts., s. 12-72; Abdullah Kucur, "Hoca Ahmed Tahir Memiş Efendi", Sahabeden Günümüze Allah Dostları, İstanbul 1996, X, 21-31. Nihat Azamat

“MUHABBET ÜZERİNE” İSİMLİ KİTAPTAN

Tekrar mülaki oluruz Bezmi ezelde,
Evvel giden ahbaba selam olsun erenler.

ÖNSÖZ

Ömer Lütfi Toygar 1924 yılında Ödemiş'te dünyaya geldi. Babası Hacı Yusuf Toygar, annesi Fatma Üzire hanımdır.

Hacı Yusuf, doğduğu ve büyüdüğü yer olan Konya'dan medrese tahsili için genç yaşta ayrılmış ve Dava Vekilliği yaptığı Ödemiş'e ilk eşi Şefika Hanım ile evlenerek yerleşmiştir. Şefika Hanım'dan çocuğu olmayınca Şefika Hanım'la beraber hacca gitmeleri şartı ile Yusuf Efendi'ye çocuk verebilecek bir hanımla evlenmesine izin vermiş ve dünyaya gelen Mehmet Kemal ile Ömer Lütfi'ye ikinci annelik yapmıştır. Ağabeyi Mehmet Kemâl, İstanbul Hukuk Fakültesi'nde okuduğu için Ömer Lütfi, Denizli Lisesi'ni (o tarihte Ödemiş'te lise yoktu) bitirdikten sonra ailesine yük olmamak için askeri talebe olarak İstanbul Diş Tabipliği Fakültesi'nde okuyarak 1949 yılında mezun olmuştur. Teğmen rütbesi ile mezun olduğu yıl Fatma Müesser Hanım ile evlenen Ömer Lütfi, Ankara, Merzifon, İzmir, Visbaden, Kütahya ve Eskişehir Hava Hastanelerindeki görev yıllarından sonra albay rütbesi ile emekliye ayrılmıştır. Bu yıllar sırasında Ödemiş'te büyük kızı Hasene, Merzifon'da Atiye ve büyük oğlu Yusuf Ammar, İzmir'de de küçük oğlu Ahmet Tahir ile küçük kızı Feyziye dünyaya gelmişlerdir. İstanbul'da diş tababetinde okuduğu yıllarda tanımak bahtiyarlığına eriştiği Ahmet Tahir Memiş Hazretlerinden aldığı feyz ve muhabbet vefatlarında vazifeyi devrettikleri Mustafa Özeren Efendi Hazretleri ile devam etmiş ve Ömer Lütfi bu rabıtanın bu dünya ile ilgili kısmını son nefesindeki **"ALLAH"** kelamına kadar terk etmemiştir.

Bu rabıtada aldığı zevki ve heyecanı paylaşmak isteği ile okuyacağınız "Muhabbet Üzerine" adını verdiğimiz eseri kaleme almıştır.

Allah Teâlâ bizlere de bu rabıtanın kokusunu nasip eder inşallah. Amin. (sh:7-9)

***

Huzur nedir? Tarif zor. Bu bir his ve duygu meselesi. Şehevî ve meyve, gıda lezzetleri de lâyıkı ile anlatılabilir mi? Şimdilik hissedebildiğim: Allah'a yakın olma duygusu; O'na yaklaşmak, O'na kendimizi sevdirmek için, dünyevî hiçbir istek olmadan, ihlas ile yapılan her gayretin verdiği bir rahatlık duygusu. Anladığımca da bu duygu da hakikaten her an Hak ile beraber olan zatların yanında hissedilir ve hissedilmemesi de mümkün değildir.

Bir demir parçasının mıknatıs yanında bulundukça mıknasiyet aldığı gibi, kul eğer dünyanın geçici, Allah'ın emirlerinin Hak olduğunu içten duyarak kabul etmiş, Hak yoluna talipli ise, Hak ile her an beraber olan bir veli yanında bu huzuru bulacaktır.

"Evliyanın da sahtesi vardır evladım." buyurmuşlardı. Elbette sözleri haktı.

Talip huzur bulmuyorsa, ya bakır gibi mıknasiyet kabul etmiyor, yahut evliyanın sahtesi ile karşılaşmıştır, derim. Allah istediğini, ezel takdiri ile kendine doğru çeker. Bizleri mahzun etmemiştir inşaallah."

“Bilenler Nasıl buldun?" diye sorarlar: Hikâyem başkası için geçerli olur mu bilmem. Zira kimi rüya ile, kimi tanıtım, kimi nisbet kokusu ile buldu denir. Elbet bir ilk sebep mevcuttur. Anlatayım:

Günlerden cumartesi, gece saat 24'e kadar okuldan dışarı çıkma izni var. Kimi sinemaya, kimi gezintiye giderdi. Namazlı bir arkadaş abdest almış, acele hazırlık için koridorda koşuyordu. Diğer biri de yüksek sesle soruyordu:

"Bu akşam nereye gidiyorsunuz?" Koşan da durmadan yüksek sesle cevap verdi:

" Bizim bir kalaycımız var, gönüllerimizi kalaylatmaya gidiyoruz."

O güne kadar kararan gönlümün kalaya, temizliğe ihtiyacı olduğunun hissi ile mi bilmem, cevabın cazibesinde kaldım.

Camide toplanan arkadaşlar bir yere gitme hazırlığı içindeler. O gün herkes dağıldı gene yalnızlıkta kaldım. Birkaç gün sonra, çarşamba ve hafta ortası galiba tatil günleri vardı. Gece aynı grup arkadaşlar, yatsı namazını edadan sonra okul dışına çıkma hazırlığı içinde idiler. Sevdik mi sevildik mi bilmem, Vahyi Ağabeye danıştılar, **"Ömer'i de götürelim mi?"** Vahyi Ağabey ki muhabbete kapı ve

pencereleri açık, bir sıkıntımız olursa ona anlatırdık. Tabii götürelim" teşvikinde bulundular. Meğer bu konuda **"İstediğini getirebilirsin"** diye izinli imişler.

O günde, başka ziyaretçilerin bulunması sebebiyle, biz talebelere ertesi gün için **"gidebileceğimiz"** ruhsatı çıktı.

Gün perşembe, ben yine merak ve iştiyakla arkadaşların peşlerini takiple onlara katıldım. Şimdi Kanada'da doktorluk yapan, orada bir miktar ömür geçiren Edip Can'ın kolunda idim.

Bir gün sormuşlardı: **" Seni kim getirdi be yahu?"**

"Efendim, Edip'le gelmiştik." " Yaa." Bu sualleri birkaç kere zuhur etmişti. Hâlbuki bir öğrendiklerine tekrar sual açmazlardı. İlk vuslata sebep olmanın kıymetini anlayabilmiştim ama, niçin tekrarla sorduklarını anlayamamıştım. (sh:30-33)

(Nasıl tarif etsem bilmem ki, edebiyat tarifi mi yapsam, nasıl?) diye bocaladım. Benim sıkıldığımı anladılar. Ve Din ne yapar?" sualine çevirdiler. Din, insanlara yöneltilen, Allah'a kulluğu, ibadeti emreden Allah'ın yalnız insanlara mahsus emirleri, insanlığı öğreten kaidelerdi.

" İnsanı insan yapar efendim" diyebildim. Onlar hakiki cevabı lütfettiler:

" Din, İrade-i cüzi yeyi, İrade-i külliyeye götürür. (İradei cüzi-ye: İnsanların iradesi, İrade-i Külliye Allah'ın iradesi). **İrade-i Külliyeye ulaştın mı buradan Bağdad'a bakarsan görürsün."**

Sohbet ve ilgileri hep benimle mi oldu? Daha neler anlatıldı bilemiyorum. Eski arkadaşlara latifelerde bulundular. Zaman nasıl geçti, ne çabuk saat 23.30 oluverdi. **"Haydi size izin vereyim."** buyurdular. Geldiğimizde olduğu gibi teker teker ellerini öptük. Kimi ellerinin içini, kimi üstünü öpüyordu. Hatıralarımda saklı, bir de, ertesi gün tek başıma kendilerine gidip sarılmamdır.

Şimdi, Onların kelâmlarından bazılarım Edip Can'ın kaleminden yad edelim:

(1) İlk gittiğim günler bana şu misali verdiler:

"İnsan bir tramvaya benzer. Tramvay, cereyan kesilince durur. O cereyanın bir merkezi vardır, kesilen cereyan oraya avdet eder, insan da böyledir. Ondaki ruh, tramvaydaki cereyan gibidir. Ruh çıkar, merkezi neresi ise oraya gider ve insan hareketsiz kalan tramvay gibi işlemez, durur. İşte bu da ölümdür." dediler.

(2) "İnsanlar Allah'a birçok yoldan varırlar. Hüsnü hulk, ibadet, zikir, iyilik, vs. gibi. Fakat en kısa ve kestirme yol Muhabbettir."

(3) "Namazı huzurla kılabilmek için namaza başlamadan önce çok çok **"Lâilâhe illallah Muhammedin sallallah"** demeli ve namaza ondan sonra durmalı, çünkü "Lâilahe illallah" kalbin süpürgesidir, orasını temizler."

(4) "Namaza baş açık durmamak iyidir. Çünkü (Biz Hıristiyanların yaptıklarının aksine yaparız) diye Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimiz buyurmuşlardır. Onlar çanla toplanır, biz ezanla, onlar baş açık kılarlarsa biz örtüneceğiz."

(5) "Nefis ölmez, nefiste ilerleme olur."

(6) "Herkesin şeytanı başka başkadır. Bazılarınınki azılı olur. Resûlullah: (Benim şeytanım bana iyilikten başka bir şey söylemiyor) buyurmuşlar.

(7) "Namazlardan sonra, (Beden afiyeti, ruh afiyeti, kalp safası, ruh safası ihsan eyle Ya Rabbi) diye dua etmeli.

(8) "Fatiha ölülerin gıdasıdır."

(9) "Sağ tarafa "Lâilahe illallah" sola "Muhammedin sallallah" diye zikir çekmeli.

(10) "Uyurken yatakta zikir çekerek uyunursa, sabaha kadar gönül zikir ile geceyi geçirmiş olur.

(11) "Zikir çok çekmeli, bağıra bağıra gönül kapısını zorlayıp içeri girmeye çalışmalı. Nasıl ki bir arkadaşınıza "Necmi, Necmi" diye çağırırsanız, sağır dahi olsa nihayet bir an dönüp "Efendim" diyecektir. İşte gün gelir bu kapıdan da ses gelir, o sesi işittin mi tamam."

(12) Hz. Mevlâna'yı çok severler. Kendilerine, Nuri Osmaniye'deki vaızlarında Mevlâna'dan pek fazla bahsettiklerinden **"Siz Mevlevi misiniz?" diye arkadaşlar sor muşlar. "Ben Mevlevi değil, Mevlânavi yim"** demişler.

(13) "İnsanı kâmil o adamdır ki başını' göğsü üzerine eğdiği zaman kendini huzurullahta bulur."

(14) Şeyhin ruhu da Allah gibi her yerde hazır ve nazırdır. Mürit her zaman her yerde, sıkışık anında, şeyhine sığınabilir.

(15) "Şeyh, kendiyle Allah arasında hiçbir şey olmayandır."

(16) "Şeyh, müridini öyle yetiştirmeli ki Allah'la arasında olan her şey silinip temizlenmeli. Bir altın düşünsek, onun üzerindeki toprak, çamur ve işe yaramaz kısımların tasviyesinden sonra altını, saf altını meydana çıkarmak nasılsa bu da öyledir. İnsanla Allah arasında "hırs, hayal, kin, şehvet, vs." vardır; işte şeyh bunların tasviyesi ile uğraşır.

(17) "Kendileri her zaman, sesli olarak **"Lâ ilahe illallahüverrahmanirrahim"** zikrini tekrarlardı.

(18) "Müminlerin sıratı, mizanı bu dünyadadır."

(19) "Abdülkadir Geylâhi Hazretleri ölecekleri gün kapının eşiği önüne uzanmış, perişan bir halde ağlıyorlarmış, sor muşlar:

"Ya Abdülkadir neye ağlarsın. Senden bahtiyar kimse var mı? Sen zamanın kutbusun." "İşte en son mertebeyi burada zillette buldum" demişler. Bizim Efendi Hazretleri türbedar da zillette buldular."

(20) "Namazlarda şu iki duayı okumalı:

1- Ya Rabbi, hakkımda hayırlı tecelliyatlar ihsan et.

2- Kendi benliğimi ifna, Kendi varlığını icra eyle."

(21) "Mü'minlerin çektiği azap, hastalık, günahlarını azaltır, ona karşılıktır. Bu adamına göredir. Bazılarında da mertebe değişir."

(22) "İnsanda Aşkı İlâhi o kadar fazla olmalı ki ateşi yakmalı."

(23) "(Tarikat için) insan yolunda yuvarlanmalı, yuvarlandıkça toparlanır."

(24) "Zikir çektirmek şeyhin kuvvetine, kâmilliğine bağlıdır. İsmi şeriflerden hangisini söylersen olur. Hatta şeyh kâmil olunca (taş, taş) diye zikir çektirse, işler gene olur. Müritlerinden birisi Kuşadalı Hazretlerine sormuş; onlar da (**Günde 15 defa İbrahim** çeksen sana kâfi) demişler.

(25) Aziz Ağabey kendilerine sordular: **"Bu zamanda Evliyaullah az mıdır, yoksa çoklar da kendilerini göstermiyorlar mı?"**

" Evliya çoktur, fakat zamanımız dalâlet zamanı ve Allah'ın Celâl sıfatı hüküm sürüyor, onun için kendilerini göstermiyorlar, yoksa, zenginler, fakat paraları ellerinde değil. Güneş var, fakat arada bulut var, ziyası mestur."

(26) "Allah'ın kanunu icabı, bir dalâlet, bir hidayet deye zamanlar hüküm sürer. Bu devrin en sonu delâlet bitecek, kıyamet o zaman kopacak. Son zamanların en son hidayeti, Mehdi Aleyhisselâmla olacak. Ondan evvel Hz. İsa aleyhisselâm inecek, bütün Hristiyanlar Müslüman olacaklar. Mehdi Aleyhisse lâm zamanına 100 sene kadar var. (Sene 1947'de söylendi).

(27) "Maneviyatta ilerleye ilerleye evvelâ adını, sonra tadını, sonra huzurunu, en nihayet kendini bulursun."

(28) "İnsan Allah'ın binasıdır, bir insan öldürmek, kâinatı yıkmaktan fenadır."

(29) "Ruhlar ezelde yaratılmışlardır. Sırası gelince kafese girerler. Daha kafese girmemiş ve sırasını bekleyen nice ruhlar var. Bazı insanların ruhları Arşı aladan başlayıp, 7 (yedi) kat gökleri dolaştıktan sonra vücut kafesine girerler. Bazıları 12, bazıları da 34 kat dolaşarak girerler. Ne kadar dolaşmış ise, rücu, yani eskiye dönüş o kadar güçtür. Eskiye dönüş: İlâhi kudretten maadasını atmaktır. Yalnız Arşı görerek kafese girmiş ruhlar da vardır. Böylelerinde rücu çok erken ve basit olur, küçük yaşta zuhur eder. Hazreti İsa aleyhisselâm gibi."

(30) "İnsan ruhu, bedene girmeden evvel 18.000 alem gezmiş, her birinden başka bir şey "nefis, şehvet, heves vs." almış. Mürşidin vazifesi bunların hepsini temizleyip tek şeyi bırakmaktır."

(31) "İnsan Lailahe illallah diye diye kalbi bununla dolar, buna gebe kalır, günün birinde doğurur."

(32) Arkadaşlardan birisi Af. Hazretlerine şu hikâyeyi anlattı:

Şeyhin birisi dervişe sormuş: "Allah sana 100 yıl ömür verse ne yaparsın." Derviş

"İbadetle geçiririm" dediğinde, şeyh efendi: "Ben olsam 99'unu İHLÂS ile, bir yılını da ibadetle geçiririm" demiş.

Arkadaş bundan bahis ile,

"İhlasın bu kadar mühim olup olmadığını ve manâsını" sordu. Cevap olarak:

"O kadar mühimdir evlâdım. İhlâs, insanda Allah'tan gayri her şeyin temizlenmesi, yalnız Aşkı İlâhinin kalmasıdır. Daha doğrusu, (Halis olmaktır) ki bu da Evliyaullahın son mertebesidir."

(33) "Allah'a varınca, insan Allah olur mu?" diye soruldu:

" Allah, Allah'lığını kimseye vermez, vermemiştir. Peygamberlerine dahi. Surete uluhiyet isnat ettirilemez. Evliyaullahın durumu, bir denizin kıyısındaki ev sahibine benzer; hem denizden, hem

deryadan istifade eder. O deniz "Deryayı İlâhidir".

Evliyaullahın halini sobanın içerisine sokulu, uzun müddet kalan bir demir parçasına da benzetebiliriz: Sobanın içerisinde iken ve çıktıktan birkaç dakikaya kadar o demir de ateş olmuştur ve ateş gibi kıpkırmızıdır. Fakat ona ateş diyebilir miyiz, o gene demirdir. **Allah Allah'lığından vazgeçer mi evlâdım."**

(34) "İnsan iki defa doğmadan insan olmaz: Anasından doğar, ikincisi de ruhun doğumudur. İkincisinin ebesi Mürşitlerdir."

(35) "Allah bir insan yapmış, içine 70.000 türlü terkip koymuş. İşe yaramayanlarını söküp atmalı. Nasıl ki bahçeye ektiğimiz sebzenin etrafındaki muzır (faydasız) otları temizleyerek, sulayıp büyütür, besleriz bu da öyledir."

(36) "Dışarısı esbaplı ve esbapsız şeytanlarla doludur, sakınmalı."

(37) "Dünyevî işlerde yerine göre kafa tutmalı, yerine göre ağlayıp sızlanmak. Fakat Allah işlerinde kafa tutmaya gelmez, orası Babı tevazudur, kafa tutarsan bitirirler."

(38) Anatomi imtihanında muvaffak olamayarak huzurlarına gittiğimde: "Ne vakit (Lâilahe illallah) ı kayıp edersen o vakit üzül" dediler.

(39) Kurban bayramında ziyaretlerine gittiğimiz gün:

"Ne yapıp yapmalı, Allah'ı gönülden içerde kıstırmak, ondan sonra mesele tamam. Ya o seni yahut sen onu becerirsin. Adamına göre... Fakat bunu başarmak için bir de pezevenk lâzım, onsuz olmaz. O bazen Allah'a, bazen sana gelir. Allah'ı kandırır, yapar yakıştırır. Ama zor evlâdım zor. Fazla muhabbet ister, fazla aşk ister. Aşkın kabarır da ağlarsın, ağlarsın, yalvarırsan, nihayet acır. O zaman işini bitiriverir. Allah'ın da cilvesi çoktur. Muhabbetin artar da kıvamına gelirse bu defa O rahat durmaz, vakitli vakitsiz seninle oynar, arada bir çimdik atar, uyursun bir cezbe gelir uykun kaçar."

(40) "Bir ilacı bir doktor verir, şifa bulamazsan da başka doktordan alacağın aynı ilaçla iyi olursun. O hassa izni ile müessirdir."

(41) **"Meleklere verilen ömür defteri uzayabilir, lâkin Allah indindeki ecel sabittir."**

(42) "Türbedar Hazretleri; "Benim ecelim 6 sene önce geldi, sizler için bekliyorum" derdi. Onlara bu dünya tevkif gibi gelir."

(43) **"Ehlullah kâinata hakim olurmuş, doğru mu?"** diye sordular.

"O kâmiller içindir evlâdım, hepsi için değil. İşte ben onlardan bir tane gördüm ki kâinatla mum gibi oynardı."

(44) 'İnsan nefse at gibi binerek Allah'a gider, onun da yemini fazla kaçırmamak üzre vermeli."

(45) (Nefis için) "Yendim zannedersin, bir yerden gene karşına pehlivan gibi çıkar. Burada yere atarsın, kapının Önünde eskisinden daha azılı karşına çıkar."

(46) "Rüyaların hikmeti çok büyüktür. Bu alemin ötesinde bir alem vardır. Burada olacak herhangi bir vak'a evvelâ orada olur, sonra burada zuhur eder. O alem buraya benzemediği için ekseri rüyalar tabire muhtaçtır. Orası buranın atölyesidir."

(47) İmtihanda muvaffak olamayıp huzurlarına gittiğimde: "Türbedar (Amiş) Hazretleri (Bir şeyin olup olmaması arasında sence bir fark mevcutsa, nakıssın, tamamlanmaya çalış.) derdi. Sende de bir fark mevcut mu?" diye sordular ve devamla: "Gene Efendi Hazretleri (**Çalışma ile olmaz, çalışmadan da olmaz**) derlerdi. Bunu sana bir misalle anlatayım mı? Meselâ: Bir fidan dikersin, ona emek çekip çalışmadan, sulamadan meyve verir mi? vermez. Fakat, çalışıp sulamakla da meyve vereceğini garantileyebilir misin? Hayır vermeyebilir de. Bu da öyle evlâdım, çalışıp didinmeli, dua etmeli, ondan sonra gelene rıza göstermeli."

(48) **"Üç türlü kitap vardır:**

Birincisi, sizin bildiğiniz ders kitabı.
İkincisi, İmam-Din kitabı.
Üçüncüsü de, insanın kendi kitabı.

Üçüncüsünü okumak çok zordur. Onun hocasını bulmalı, hocası da pek bulunmaz. Kitabın sahifeleri namütenahidir. Hz. Mevlâna, Hz. Abdülkadir o kitabı son sahifesine kadar okumuşlardır. Ben size onun ilk sahifesini söyleyeyim mi? **"Lâilahe illallah Muhammedin sâllallah."**

(49) "Zikir çeke çeke, içerde bir şeyler kaynamaya başlar, muhabbet doğar, zevk duyulur. İşte o zevki yakalamak ip ucudur. İp ucunu elde ettikten sonra yavaş yavaş dürmeye başlamalı."

(50) "Zikir çekerken gözleri kapayarak sağa sola ırgalanmalı, ırgalandıkça yayığın içindeki yağın toplandığı gibi, ruhtaki muhabbet yağlan da bir araya gelerek, toplanır. Onun zevkine doyum olmaz."

(51) "İstanbul'a geleli, iki defa tiyatroya, bir defa da sinemaya gittim. Terkide azıcık günah da olsun, Allah'ın gafur sıfatına nail olmak için."

(52) "Havalar açıldı, bahar geldi, fakat insanın içindeki bahar açmalı, gelmeli. O bahar da geldikten sonra yaz kış hep bahar olur. Fakat onu bulmak pek zor: 70.000 tılsım var evladım."

(53) "Bazı insanların gözü, bazılarının sözü, bazılarının da özü değer. Özü değenler Evliyaullahtır."

(54) "Evliyaullah iki kısımdır: Bir kısmı istediği zaman kalbinden geçeni icra eder. Bir kısmı da içerde bir kabarma olunca yapabilir."

(55) Kendisine zikir verilen bir arkadaş, rüyasında zelzele görmüş.

" O zelzele yaptığın zikir dolayısıyla gönlünde olan sarsıntıya işarettir, zamanla diner." Buyurdular.

(56) Aziz ağabey, Necip Fazıl'ın (Çöle İnen Nur) ismi altında Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimizin hayatlarını yazdığını söyledi:

"RESULULLAHIN HAYATINI YAZABİLMEK İÇİN ONUN AHLÂKI İLE MÜEDDEP OLMAK LÂZIMDIR. ALLAH TEÂLÂ DA BULANIKLIK İSTER AMMA RESULULLAH DA KAT'İYYEN. ALLAH'IN SIFATLARI ARASINDA SARHOŞLUK, GADDARLIK, HER ŞEY VARDIR. RESULULLAHTA BULANIKLIK İSTEMEZ, TAM DURULMAK LÂZIMDIR."

(57) **"RASÛLÜLLAH SALLALLÂHÜ ALEYHİ VE SELLEM ALLAH'IN HAREM DAİRESİDİR."**

(58) "Maneviyatta dahi salikin Allah'a varması bir derece kolaydır. Fakat, Resulullaha varmak için: Aşk ister, ahlâk ister, sayi (çalışmak) ister."

(59) Salih Yeşil'in muaviye davasıyla hâlâ alakadar olduğunu söylediler:

" İyi amma, onun muhakemesini bize mi verdiler. Her büyüğün bir Muaviye'si var; Resulullahın Ebu Cehl'i, Hz. Musa'nın Firavunu, Hüseyin Efendimizin Yezid'i, Hz. Ali'nin de Muaviye'si var. Dikensiz gül olur mu? Dikeni ile uğraşacağına gülü ile uğraş. Dikeni koklarsan burnunu kanatır, gülü koklarsan zevk duyarsın."

(60) "İnsan bir ağaca benzer: Onun kökü Allah, gövdesi Muhammed, yaprakları da kendisidir. Çalışarak köküyle gövdeni bulmalı."

(61) "Allah'ın yanında insanın bilgisi ve kudreti, saçta kıl kadar bir şeydir. İnsan kudretini, bilgisini, hatta mümkünse varlığını Allah'a teslim etmeli. Varlığını teslim edersen Evliyaullah olursun, o da çok zordur."

(62) "Bir dışardan, bir de içerden adam olunur."

(63) Enfiye tabakalarını kaybetmişlerdi, yanlarına düşürmüşler, buldular ve sonra:

" Bir gün nerdeyse kendimi itireceğim. Fakat kendini itirmek iyidir. O zaman insan Allah'ı bulur."

(64) Türbedar Hazretlerinin bir kerametlerinden bahs ile: " Ne pezevenkmiş" dediler.

(65) "Aşkı kabarmış bir insan, dolaba gelmiş hayvan gibi şuursuzdur, arar."

(66) İhvandan bir zat, Efendi Hazretlerini ziyaret etmiş, gittik orada idiler, az sonra ayrıldılar. Efendi Hazretleri:

" Bu adam da paraya düşkündür, sizden önce bir hayli münakaşa ettik, paralı olması için benden dua istiyor. Herkes buraya soyunmak için geliyor, bu giyinmeye."

(67) **"BİZİM İŞİMİZ ÇOK ZOR, BURAYA GELENLERİN BİR KISMI DELİ, BİR KISMI MECZUP, BİR KISMI AKILLI OLUR. HER BİRİNE BAŞKA ANAHTAR LÂZIM, HELE KADINLAR."**

(68) Mutrip Muzaffere: " Sen çalgıya meraklısın, üstüne fazla düşüyorsun. Şu Allah'ın üzerine de bir düşemiyor musun?"

(69) Gene Muzaffere: Madem kanuna hevesin var, sana bir kanun bulalım beyahu ben kanunla ney'i severim. Fakat **asıl mesele, kanunsuz kanun çalmaktır, gönülden."**

(70) "Maneviyatta son mertebeye kadar 6 basamak vardır: **Fenafişşeyh, Fenafirresul, Fenafillah, Fenafial'al, Fenafissıfat, Fenafizzat."**

(71) Adana'da bir zata bazen bir hal gelerek yere düştüğü ve cezbe halinde birçok gazeller, kasideler okuduğunu, milletin hayrette kaldığını, söylediler. Onlar da:

"İnsanlar Allah'ın bir kuyusudur, bu dalâlet zamanında bile insanları Allah boş bırakmıyor, kuyularından birini taşırıverir. Henüz hidayet zamanı gelmediği için insanlar çok zamandır böyle şeyler

görmedi. Arada vu ku bulan zuhuratlar da gariplerine gidiyor. Henüz musluklar kapalı yakında açılırsa Füyuzatı ilahiye müstalit kalplere akmaya başlar, cezbelenen sokağa düşer."

(72) "Tarikatın Halvetiyenin gayesi faniliktir, faniliğin gayesi zatiyettir. Ricali Halvetiye, mazharı zattandırlar."

(73) İmtihanlardan bahs olunuyordu: **"Bu imtihanlar kolay evlâdım, asıl imtihan Allah imtihanıdır. Orada da iki büyük imtihan var:**

(a) Tevhid,

(b) Ameli saliha.

Ben bunlardan birincisini çabuk verdim, ikincisinde bir hayli uğraştım."

(74) Maddî ve manevî imtihanlardan bahs olunuyordu: " Her ikisinde de çalışmak lâzım, fakat maneviyatta hak yenmez, lâyık olduğunu verirler. Bazen çalışmadan da verirler. Orada tek şey lâzım. İsteyici, tırmalayıcı olmamalı, kalen istememeli, halen istemeli."

(75) "Herkesin sülûku ve seyri bir olmaz, başka başkadır."

(76) Çengelköy'de V... ağabey manevî bir hal ile sarhoş gibi olup yerlere uzanıverdi. Sonra kendine geldiğinde, bizleri göstererek " Bunlara da himmet edin Efendim" dediler. Onlar da: Zamanı gelince olur, şimdi o zevkin üzerinde bir kapak var, onun açılması lâzım." Sonra bize dönerek: "V...'nin kapağı iki sene evvel fırladı." ve devamla: " İşte bu zevk Neş'eyi Muhammediyenin en basitidir." buyurdular.

(77) "Evliyaullah bir yaprağa baksa, sizin cinsi münasebet anında duyduğunuz zevki duyar." (Manevi zevkin cinsi olandan üstünlüğünü kastı ile. " Allah insanlara o zevki, arkasını "yani manevî zevki" arasınlar diye vermiştir." buyurmuşlardı.)

(78) "Dünya işlerinde muvaffak olamayan, ahiret işlerinde hiç olamaz. Bunlar ötekinin yanında sigara içimi kadar da değildir."

(79) "Her ismi şerifte bir şarap mevcuttur, yeter ki zaman gelsin o zevk zuhur etsin."

(80) "İçerde saklı bir mevcudiyet var, uyumaktadır. Onu zikirle uyandırmalı. Zikir onun ninnisidir, uyutmaz, uyandırır. Bir defa da uyandı mı, artık uyumak bilmez."

(81) As. Öğretmen Okulu, son sınıfta Sait isimli arkadaş 34 dersten ikmale kalmıştır, daha evvel sene kaybı olduğu için, ikmalini veremezse hem tahsili heba olacak, hem de er olarak kıtaya sevk edilecektir. Memleketindeki evlerini annesine baskı yapıp satarsa, belki As. okul masraflarını ödeyip, sivile çıkarak tahsiline devam edebilecektir ama, buna da imkân yoktur. Bunalım ve çıkmazlar içinde ders de çalışamamaktadır. Kendini İstanbul Boğazı sularına atıp, intiharı düşünmüş, sıkıntılar içinde camide aramızda bulduk. Derdini önüne gelene anlatıyor. Arkadaşlar Efendi Hazretlerine götürelim diye konuştular, o da Hazret ismini duyunca, belki para yardımı yapıp, As. okul masraflarını öderler zannı ile huzura geldi.

" Arkadaşın bir derdi var" dediğimizde:

" Hayırdır inşallah, aşk işi ise, zorca, başka bir şeyse basit." diye lâtife ettiler. Arkadaş durumunu anlattı, dinlediler ve gayet sakin:

" Bu kadar mı? Bunda bir şey yok evlâdım. Sen günde 100 tane Lâilahe illallah, 33 tane de Allahümmesalli çek, derslerine çalış, fakiri de gönlüne bir şey kalmaz. Bir şeytanı tokatlarız, o bizim solumuzdadır ve sonra devamla:

"Bunu Türbedara götürün, böyle işlerde Allah'ın adamını bulmalı, yapan var, yaptıran var evlâdım. O dediğim, Allah'ın adımıdır. Biz de O'nun adamıyız, yalnız O'nun tırnağının ucuyuz." buyurdular. Netice: Bu Sait denilen arkadaş imtihanlarını vererek öğretmen oldu, hatta Efendi Hazretleri onu, rabıtalı. Lise mezunu bir kız ile evlendirdiler, çocukları oldu. Fakat maalesef her şeyine ilgi gördüğü bu muhabbetin ikinci sahifesinde koptu, nasip.

(82) ÇENGELKÖY'DE, RAHMETLİ ALİ BEY, BİR ADAMIN TAHSİLDEKİ KIZINI ZORLA AMERİKA'YA GÖTÜREREK TAHSİLİNİ İKMAL ETTİRMEKTE ISRAR ETTİĞİNİ VE KIZ İLE ANNESİNİN BU İŞE TARAFTAR OLMADIKLARINI, DOLAYISIYLA EFENDİ HAZRETLERİNİN HİMMET BUYURMALARINI İSTİRHAM ETTİKLERİNDE: BUYURDULAR:

" BİR KÂĞIDA **'LÂİLAHE İLLALLAH MUHAMMED RESULULLAH'** YAZAR, ANNESİNİN ELİNE VERİRSİN. ANNESİ KÂĞIDI İKİYE BÖLEREK, **'LA İLAHE İLLALLAH'** KISMINI KENDİSİNDE BIRAKIR, MUH... RES...'I KIZA VERİR, BABASI İSTERSE KIZI AMERİKA'YA GÖTÜRSÜN, GENE ER GEÇ DÖNECEKTİR. ÇÜNKÜ, ALLAH, MUHAMMED'DEN AYRILMAZ."

(83) "Mükevvenat bütün teferruatıyla beraber insanın kendisinde mevcuttur, sahibi de beraber."

(84) "Allah insanın gönlünün derinliklerindedir ve daima insanla beraberdir. Uykuda ve uyanık hallerde de. İşte Allah'ı orada, gönlünün lâyenetaha'sında aramalı."

(85) "Mürşid odur ki hasta kalpleri tedavi etsin, ameliyat etsin. Zira her kalp hastadır, tedaviye muhtaçtır. Tedavi görmüş bir kalp ile hasta kalbin **'Lâilahe illallah'** demesi başkadır. Berikinde 'Lâilahe illallah' yalnız ağzından çıkar, diğerinde, ağzı da varlığı da zikir çeker, hatta karşıda eşyalar da aynı kelimeyi söylerler."

(86) "Hayatta hiçbir şeye üzülmemeli, yalnız bir şeye üzünülse yeridir; o da 'Allah her zaman benimle beraber de ben neden O'nun cahiliyim. O'ndan bihaberim.' Akıllı insanlar buna üzülmüşler, bunu aramışlar. Hz. Mevlâna, Hz. Abdulkadir gibileri de bulmuşlar."

(87) Bahsi geçen, bunalım ve sıkıntılarından kurtulan Sait, şiirler yazardı. Bir gün Sait'e:

" Gene şiir yazıyor musun?" diye sordular ve " Bundan sonra Allah'a ait şiirler yazmaya çalış. Bu güzellikler hep O'ndan gelmedir, O'nun bir cüz'üdürler, O'ndan sıçramalardır, şerraresidirler. Zevklerin güzelliklerin membaı, deposu Allah'tandır." buyurdular.

(88) **"Gönüldeki emaneti burada iken yakalamalı, ölünce ruh anı terk eder seninle beraberken yakalayamazsan, ayrılınca nasıl yakalanırsın? Burada iken kuyruğundan, saçından, ele neresi gelirse orasından yakala."**

(89) "Hocalık kolay, lâkin Allah hocalığı zor. O hocadan dünyada 35 tane ancak bulabilirsin. Allah'a yol çok, gitmesi zor. Yolda bin bir türlü eşkiya, hain, şeytan dolu. İşte kâmil şeyh bunların hepsinden atlatarak saliki yürütendir."

(90) Sait'e sigara içip içmediğini sordular. " İçerim" dedi. Onlar devamla: **" Fazla içme, günde 10 tane kadar normaldir, tiryakisi olma. Dünyada hiçbir şeyin tiryakisi olmamalı, yalnız gönüldeki zevke tiryaki olmak iyidir. Orada neler var. Başka şeye tiryaki olursan orası kıskanır."** ve Said'e dönerek:

" İşte sendeki, kıskandığından olacak, senin sağa sola meylettiğini görünce kırbaçladı, kendi mevcudiyetini belirtti. O halin ondandır, öyle bil." dediler.

(91) "Rüyada büyüklerle münasebeti cinsiyede bulunmak, ilerde ondan feyz alınacağına işarettir. O hal ruhun ruha ilkahıdır."

(92) "Şehvet maneviyatta mubah ve makbuldür."

(93) "Evvelâ kahvehane, sonra meyhane, sonra kârhane." (Herhalde bu misallerle, maneviyatta da zevk basamaklarının mevcudiyetine işaret ettiler.)

(94) **"Eşkiyalığın da 3 nev'i vardır.**
Birincisi, bildiğimiz "Şekaveti amme'
ikincisi, tahsildarların, polislerin, hükümetin yaptığı 'Şekaveti kanuni',
üçüncüsü doktorların yaptığı 'Şekaveti tıbbi.'"

(95) "Kur'an'ın bir mektubî, bir de gayri mektubî kanunları vardır. Yerine göre, bilhassa bu zamanda ikinciyi de yapacaksın." 'polisin eline 5 lira sıkıştırma gibi.'

(96) "His, akla hakimdir. Hisse hakim olacak tek şey de İmandır."

(97) Türbedar Hazretleri için, "Mükevvenat iki dudağı arasında idi." derler.

(98) V... ağabey, kendilerine 'Efendim, bana manevî zevk kâfidir, evlenmesem olmaz mı?" diye sordular. " Hayır, biri ruh, Öbürü kalıp zevkidir. İkisi de yerine gelecektir." buyurdular. Bir gün de: " Kalp zevki tamam olmadan, kalp zevki tamam olmaz." buyurdular.

(99) Said'e sordular:

" Artık şiir kapısını bırakıp, şuur kapısına mı başladın? Güzellere şiir yazıyordun, şimdi Allah'a yaz, onu onlara veren Allah'taki güzellik nihayetsizdir."

(100) "Bir kimse hakiki ışığını sever de, yolundan, dediğinden gitmezse, o sevgi makbul değildir, hayvanidir."

(101) "Şeyh o kimsedir ki saliklerinden birisi Mağrip'de, diğeri Maşrik'de olsa, ikisi de aynı zamanda tehlikeye düşse, ikisine de aynı anda yetişsin."

(102) Gurupdan ve güzelliğinden bahs olunuyordu: Asıl tulü ve gurup insandakidir." buyurdular.

(103) "İnsanın içinde lâakal 7 türlü insanlık vardır, bizler onun nefis katındayız. Onun ardında Sır, onun ardında Aşk, sonra Felek, öyle gider."

(104) "İnsan kâinatın dışında olup kâinatı seyretmeli."

(105) İmtihanda muvaffak olamayarak üzüldüğüm gün, " İmtihanı gene kayıp ettin ha. Üzülüyor musun? Ne vakit 'Lâilahe illallah'ı kayıp edersen o vakit üzül." buyurdular.

(106) "Gönüldeki muhabbet elde iş, düsturumuzdur."

(107) "Derviş için her yer birdir, Şam'ı da İstanbul'u da, Bağdat'ı da bir, Güneş'i aynı, Ay'ı bir Allah'ı bir. Yalnız şu var ki nerenin Evliyaullahı zenginse oranın Allah'ı daha iyidir." (Yani, kendine vusul vesilesini daha fazla zuhur ettirmiştir.)

(108) "İnsan, 18.000 alemle münasebette, Ay, Güneş, şehvet, nefis vs. Bunların hepsine karşı bir istinatgaha muhtaçtır: İşte oda Allah..."

(109) Namazı istediğimiz şekilde, oturarak, rahatça kılmak hususunda hükümet adamlarının fikri söylendi. Cevaben: "Doktorun reçetesindeki terkiplerden bir tanesi değişse, o ilaç müessir midir? Değil. Tesirini kaybeder, şifasız kalır, bu da böyle; bu işler aklile değil naklile olur.

(110) "Ruh zevki başka beden zevki başkadır. Beden zevki ruh zevkine haildir, ikincisinde perhiz etmeli, onda tenzil olunca, öbüründe tezyit olur."

(111) "İnsanın ruhu Allah'a yakın, bedeni uzaktır. Asıl mesele ikisini de yaklaştırmaktır."

(112) "İradeyi kırmamalı, iradeli olmalı. İradeyi kullana kullana inkişaf eder, iradeyi külliye yaklaşır."

(113) "Allah'ın lûtfu hangi taşın altında olduğu bilinmez, usanmadan çalışıp aramak lâzım."

(114) "Bu, verilmez, alınır. Biz haline göre vermek mecburiyetindeyiz, meselâ, dışarda Güneş var, sen pencereni kapıyorsun, ne yapmalı."

(115) "Meyve gibidir, bazıları evvel, bazıları orta, bazıları da geç yetişir tecelliyatına göre."

(116) "Bu yolun evveli şiir, sonu kimyadır."

(117) **"Namazı kılmazsan işine şeytan, kılarsan Rahman karışır."**

(118) "Bazıları odun gibidir, yakmak için çok emek ister, güç yanar. Bazıları da çıra gibi bir kibritle tutuşur."

(119) **"Peygamberimizin doğumları, nübüvvete ermeleri, ölümleri hep Pazartesine rastlamıştır. Onun için tarikatımızda Pazartesi, Perşembe oruç tutmak sünnettir."**

(120) "Namaz olmazsa niyaz olmaz, niyaz olmazsa münacaat, münacaat olmazsa rüyet, rüyet olmazsa hakikat olmaz, o da olmazsa Hak bulunmaz."

(121) "Herkes Allah'ı bir yoldan bulur. Lâkin en kestirmesi Hayrat ve Muhabbet yoludur."

(122) "Namazı öyle kılmalı ki sen değil kılan kılsın. Bizimkiler namaz değil, namaz taklididir."

(123) **"KADINLARA MÜMKÜNÜ KADAR İYİ MUAMELE EDİP ONLARA HAKARET ETMEMELİ; ZİRA ONLAR MAZURDURLAR."**

(124) "Hz. Türbedardan naklettiler: Bir hafız bir gün Türbedar Hazretlerinin huzurlarına giderek:

"İçimden doğdu, size bir Kur'an okuyayım Efendim." demiş. Onlar da: Hafız, bir nokta, iki nokta, üç nokta" demişler. Hafız; **" Evet"** demiş. Sonra,

" Üç nokta, iki nokta, bir nokta" demişler. Hafız gene:

" Evet" demiş. Devamla: **" İki nokta, bir nokta"** demişler. Hafız,

“Evet" demiş. Ellerini vererek

" Haydi git" demişler ve işini halletmiş.

Efendim:

"Onlar bazen dolarlar, saçacak yer ararlar, neresi olursa saçıverirler."

"O zaman olurdu, ama şimdi pek olmaz. Zira o zaman harman zamanı idi, şimdi başak zamanı, hafız'a olan da işin harmanı."

(125) "Zikir, cilayı kulüptür, kalp cilalanır da alemi melekût o aynadan kalbe akseder."

(126) "Efendi Hz.'leri (Türbedar) , bazen huzurlarına gittiğimizde, ellerini uzatarak,

"Beni meşgul etme evlâdım, haydi git" derlerdi. Bu **"Haydi git"**in manasını anlayıncaya kadar kafamız şişti."

(127) **"Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem ile Hz. Ali birbirinden ayrılmazlar. Onlar paranın iki tarafı gibidir, birisi yazı, öbürü turası."**

(128) Milleti, Hz. Türbedara, zındık demeleri üzerine:

" Secdelerin, rükûların kime olduğunu bilmezler de konuşurlar. Aldulkadirül Geylâni Hazretleri,

"Hiç bir Cami yoktur ki orada bana secde olmasın" demiş. O ki daha Kutbiyyet makamından hitaptır. Orada Türbede senelerce Veraset ve Kutbiyyet makamında oturdu da kimseler bilmedi."

(129) "Fenafillah nedir?" diye sordular:

"Allah'a banmak, yani Allah'ın cebine girmektir." buyurdular.

(130) Uzak illerden birinde bir zat, Efendi Hazretlerine (Türbedara) mülâki olmak istemiş. Onlar da cevap olarak: **" İstemez, yalnız şunu bellesinler ona yeter Bir şeyin şeyinin şeyi, o şeydir. Bir nurun nurunun nuru, o nurdur."**

(131) **"En büyük ibadet ve sevap, bir kalbi şad etmek, sevindirmektir. En büyük günah da bir gönlü kırmak, ihtizaz ettirmektir."**

Cihana padişah olmak bir kuru dava imiş,
Bir veliye bend olmak her işten ala imiş

(Garibullahi Sivasi- Bunu çok tekrar ederdi.)

Edip Can'ın, seneler önce bana vermiş olduğu notlar, 131 adet kıymetli sözler, sonunda bir beyit ile son buldu. Onun günlük kayıtlan ile feyiz bu kelâm ve irşatların devamı ve ilâvelerin kendisinde var olduğunu sanırım. Ben fakir kula böyle notlar yazmak nasip olmadı, inşaallah, herkese lüzumlu olanlar verilmiş ve pırıl pırıl hatıra ve feyizleri gönüllere işlenmiştir. Ve O Işık aile, dostlar muhitinde, sevenden sevene naklolmaktadır.

Kendilerine, kavuşma ve ayrılık zamanlarında, bir evlâdın babasına sarılıp öpmesi gibi sarılır, sakallarını koklayıp yanaklarından öpmemize de izin verirlerdi. Zahir muhabbet izharından, gerçek gönül muhabbetine yol vardır herhalde, mektuplara muhakkak cevap yazarlar ve kendilerine muhabbetli mektuplar yazılmasından memnun olurlardı. Bu sevgi vasıtasının zuhur tecellisine her zaman hamd ederim. (sh:38-73)

Kaynak:

Ömer Lutfi TOYGAR, Muhabbet Üzerine, Seçil OFSET, Ocak-2009, İstanbul